

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

JUNIE 2021

**GESKIEDENIS V1
ADDENDUM
(EKSEMPLAAR)**

Hierdie addendum bestaan uit 14 bladsye.

VRAAG 1: HOE EN WAAROM HET BERLYN 'N FOKUSPUNT VAN DIE KOUE OORLOG NA 1945 GEWORD?**BRON 1A**

Die volgende uittreksel fokus op hoe die Koue Oorlog na 1945 in Europa ontvou het.

Sonder die nederlaag van Duitsland in 1945 en die daaropvolgende magsvakuum in Sentraal-Europa, waarin die voormalige lede van die Groot Koalisie mekaar van aangesig tot aangesig die stryd aangesê het, sou die Koue Oorlog nie so hewig gewees het soos wat dit wel voorgekom het. Tydens die Yalta-konferensie is ooreengekom dat Duitsland in vier sones verdeel moes word, elk bestuur deur een van die oorwinnende moondhede. Soewereiniteit is gesamentlik aan die Vier Moondhede oorgegee, wat, soos beoog is, Duitsland deur die Beheerkommissie in Berlyn sou regeer; Berlyn was self in vier sektore verdeel. Meningsverskille het egter toegeneem en 'n verenigde Duitsland het 'n prys geword wat nóg die USSR, nóg die Westerse geallieerdes aan die ander wou toegee nie.

In enige Oos-Wes-konflik sou die industriële en mannekragbronne van Duitsland beslis word. In die Ruhr het die Westerse moondhede reeds die industriële magsbasis van Europa besit en kon hulle dit dus bekostig om die verdeling van Duitsland te waag deur in 1948 voort te gaan met die skepping van 'n semi-onafhanklike Wes-Duitsland. Sonder oorlog kon die USSR dit nie keer nie, maar met die Westerse militêre teenwoordigheid in Berlyn het hulle wel 'n gyselaar gehad. Deur druk uit te oefen op hierdie buitepos kon hulle, so het hulle gehoop, konsessies uit Londen, Washington en Parys dwing.

[Uit <http://www.historytoday.com/david-williamson/berlin-flash-point-cold-war-1948-1989>. Toegang op 27 Mei 2021 verkry.]

BRON 1B

Hierdie artikel fokus op die instelling van die Berlynse blokkade deur die Sowjetunie.

Die eerste toename in die Koue Oorlog-spanning het in 1948 plaasgevind toe die Sowjets 'n gedeeltelike blokkade van Berlyn in April ingestel het, en daarna 'n volledige blokkade in Junie. Om die gebeure wat gelei het tot die instelling van die blokkades te verstaan, is die sleutel tot die begrip van die latere verdeling van Berlyn in 1961 deur die Berlynse muur, en die verdeling van die Duitse staat wat vroeër in 1949 plaasgevind het toe afsonderlike Wes-Duits (Federale Republiek Duitsland)) en Oos-Duitse (Duitse Demokratiese Republiek) state gestig is. Daar is drie belangrike gebeurtenisse wat tot die Sowjet-blokkades van Berlyn gelei het: die instelling van die Marshall-plan vir Europese herstel, die Londen-Konferensie in die winter en lente van 1948 en die gevolglike Londen-Program, wat 'n beroep gedoen het op 'n afsonderlike Wes-Duitsland en valuta-hervorming as 'n middel om hierdie doel te bereik. Maar die Westerse moondhede wou nie toegee nie. Om hul voorneme te toon, het die Amerikaners 'n indrukwekkende lugbrug georkestreer wat noodsaaklikhede soos steenkool en voedsel in die Westerse sektore van Berlyn ingevlieg het. Hierdie lugbrug het 324 dae geduur en ongeveer 13 000 ton voorraad per dag is afgelewer.

In die lente van 1949 was dit toenemend duidelik dat die doelwitte wat Stalin in gedagte gehad het toe hy 'n blokkade wou instel, nie bereik sou word nie. Die VSA het voortgegaan met sy teenblokkades, die afsonderlike Westerse regering in Duitsland was op die punt om gestig te word en die Noord-Atlantiese Verdrag is op daardie stadium in Washington onderteken. Stalin het die keuse gehad om voort te gaan met die ramspoedige blokkade, of om die nederlaag te erken en die blokkade op te hef. Stalin het laasgenoemde gekies, en in Mei 1949, tydens die finale vergadering van die Raad van Ministers van Buitelandse Sake, is die blokkade beëindig.

[Uit <http://www.coldwar.org/articles/40s/berlin-blockade.asp>. Toegang op 28 Mei 2021 verkry.]

BRON 1C

Hierdie uittreksel fokus op die Berlynse-Lugbrug.

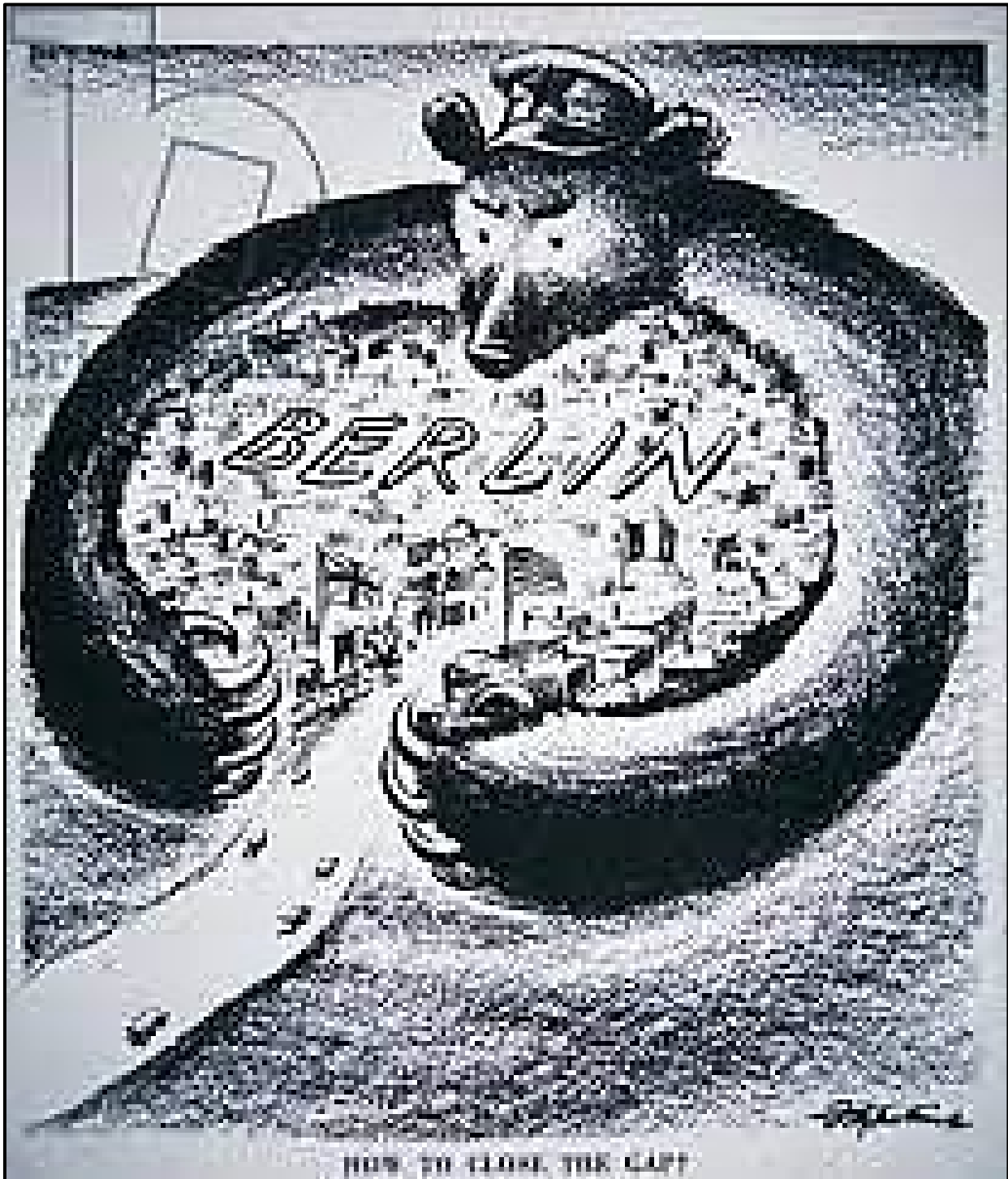
Mettertyd het vliegtuie al hoe doeltrefferder geraak en die aantal vliegtuie het toegeneem. Tydens die hoogtepunt van die veldtog, het een vliegtuig elke 45 sekondes op die lughawe Tempelhof geland. Teen die lente van 1949 was die Berlynse-Lugbrug suksesvol. Die Westerse Geallieerdes het getoon dat hulle die operasie onbepaald kon volhou. Terselfdertyd het die geallieerde teenblokkade teen Oos-Duitsland ernstige tekorte veroorsaak, wat Moskou gevrees het, tot politieke omwentelinge sou lei.

Op 11 Mei 1949 het Moskou die blokkade van Wes-Berlyn opgehef. Die Berlynse krisis van 1948–1949 het die verdeling van Europa verstewig. Kort voor die einde van die blokkade, het die Westerse Geallieerdes die Noord-Atlantiese Verdragsorganisasie (NAVO) tot stand gebring. Twee weke na die einde van die blokkade, is die staat Wes-Duitsland tot stand gebring, kort daarna het Oos-Duitsland tot stand gekom. Die voorval het die afbakening tussen Oos en Wes in Europa verstewig; dit was een van die min plekke op aarde waar Amerikaanse en Sowjet-weermagte van aangesig tot aangesig gestaan het. Dit het ook Berlyn, wat eens gelykgestel is aan Pruisiese militarisme en Nazisme, in 'n simbool van demokrasie en vryheid in die stryd teen kommunisme omskep.

[Uit <http://history.state.gov/milestones/1945-1952/brlin-airlift>. Toegang op 25 Mei 2021 verkry.]

BRON 1D

'n Amerikaanse spotprent deur D.R. Fitzpatrick wat kommentaar op die Sowjet aksies in Berlyn lewer.

[<https://fineartamerica.com/featured/cold-war-berlin-d-r-fitzpatrick.html>. Toegang op 25 Mei 2021 verkry.]

VRAAG 2: WAAROM HET BUITELANDSE MOONDHEDDE BY DIE ANGOLESE ONAFHANKLIKHEIDSTRYD BETROKKE GERAAK?**BRON 2A**

Hierdie bron verduidelik die magstryde wat uitgebreek het nadat Angola in 1974 onafhanklik geword het.

Drie hoof militêre bewegings het sedert die 1960's vir Angolese onafhanklikheid geveg. Die Populêre beweging vir die Bevryding van Angola (MPLA) was 'n marxistiese organisasie wat in die hoofstad Luanda gebaseer was, en deur Agostinho Neto gelei. Die National Front for the Liberation of Angola (FNLA) onder leiding van Holden Roberto, was in die noorde van die land gevestig en het sterk bande met die Amerikaanse bondgenoot (vriend), Mobutu Sese Seko, in die naburige Zaïre gehad. Die National Union for the Total Independence of Angola (UNITA), 'n uitloper van die FNLA, is deur Jonas Savimbi gelei en deur die land se grootste etniese groep, die Ovimbundu ondersteun.

Na die Portugese staatsgreep (revolusie) het hierdie drie rewolusionêre groepe in Januarie 1975 met verteenwoordigers van die nuwe Portugese regering vergader en die Alvor-ooreenkoms onderteken wat Angolese onafhanklikheid sou verleen en vir 'n drieparty-magsdelingsregering voorsiening sou maak. Die onderlinge vertroue tussen die drie groepe het egter vinnig verbrokkel, en die land het in 'n burgeroorlog verval omdat elkeen om die alleen (totale) -mag meegeding het.

Die krisis in Angola het tot 'n slagveld van die Koue Oorlog ontwikkel toe die supermoondhede en hul bondgenote militêre hulp aan hul voorkeurklïente verleen het. Die Verenigde State het hulp en opleiding vir beide FNLA en UNITA verleen terwyl troepe van Zaïre Holden Roberto en sy soldate gehelp het. China het ook militêre instruksie gestuur om die FNLA op te lei. Gedurende die somer van 1975 kon die Sowjet-gesteunde MPLA die mag in Luanda konsolideer en die VS-gesteunde FNLA van die hoofstad verdryf, maar die FNLA het voortgegaan om aan te val.

[Uit <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/angola>. Toegang op 26 Mei 2021 verkry.]

BRON 2B

Die bron hieronder gee 'n uiteensetting van die redes vir die betrokkenheid van Suid-Afrika in Angola tydens die 1970's.

SA se eerste ingryp in Angola blyk die gevolg te wees van die noodsaaklikheid om sy eie belange te beveilig en te beskerm. Die regering was op hierdie tydstip erg anti-kommunisties, want die begrip 'totale nasionale strategie' teen die 'totale aanslag' van kommunisme het die allesomvattende faktor geword wat die buitelandse beleid bepaal het. SA se afwesigheidspolitiiek teenoor Afrika was op daardie stadium redelik suksesvol voor die Angolese ingryp om buffersones te vestig, wat SA hopelik sou beskerm teen die toenemende kommunistiese bedreiging. Daarbenewens het SA toenemend bekommerd geraak oor hierdie moontlike bedreiging namate die USSR en Kuba hul steun vir die MPLA vergroot het na die staatsgreep in Portugal in 1974. Die konsentrasie van SWAPO-opstandelinge aan die suidelike Angola-grens het SA se belange in SWA verder in gevaar gestel. SWAPO was een van die grootste bondgenote van Afrika van die MPLA. Beide die MPLA en SWAPO is tydens die Koue Oorlog as Sowjet-gevolmagtigdes gesien.

Daarbenewens is SA deur sommige in die internasionale gemeenskap onder druk geplaas om die eerste keer in Angola betrokke te raak. Die VSA, soos SA, was ook sterk anti-kommunisties en het SA se aanvanklike betrokkenheid tot 'n mate ondersteun. Frankryk het ook kommer gehad. SA het ook sy beperkte aanvanklike betrokkenheid gesien as 'n geleentheid om 'n minder vyandige regering in Angola te vestig as wat reeds in Mosambiek gevestig was. Die FNLA, UNITA en verskeie Afrika- en internasionale akteurs soos Zaïre en selfs Zambië het soortgelyke versoeke gerig. Suid-Afrika het besluit dat dit in sy eie sowel as die streek se beste belang is om in die Angolese konflik in te gryp.

[Uit *South Africa's Intervention in Angola: Before Cuito Cuanavale and Thereafter*
file:///E:/Angola%202/labuschagne_south_2009.pdf. Toegang op 26 Mei 2021 verkry.]

BRON 2C

Die onderstaande uittreksel dui aan hoe die Verenigde State van Amerika UNITA tydens die Angolese burgeroorlog ondersteun het.

Die Sentrale Intelligensie-agentskap (CIA) het in Julie 1975 sy eerste groot wapenvervoer na die FNLA gedoen. Soos die Russe en Chinese, het die Verenigde State dus een kant van die Angolese burgeroorlog hulp verleen op 'n vlak wat veel groter was as ooit tevore. verskaf tydens die stryd teen die Portugese kolonialisme.

Die Verenigde State was in 'n merkbare (opvallende) mate direk by die burgeroorlog betrokke. Benewens die opleiding van Angolese gevegeenhede, het Amerikaanse personeel aansienlike vlieg tussen Zaïre en Kongo uitgevoer om verkennings- (ondersoek-) en aanbodoperasies uit te voer, en die CIA het meer as 'n miljoen dollar bestee aan 'n ambisieuse huurprogram (gehuurde soldate). Verskeie berigte het in die Amerikaanse pers verskyn dat baie Amerikaanse guerrillas in Angola teen die MPLA van 'tellings' tot '300' veg en dat baie ander in die Verenigde State gewerf en opgelei is om by hulle aan te sluit. Maar John Stockwell, die hoof van die CIA se taakspan in Angola, stel die aantal Amerikaanse huursoldate wat eintlik na Angola gekom het op slegs 24. Die CIA het ook die bewapening van Britse huursoldate (veg in Angola) regstreeks gefinansier.

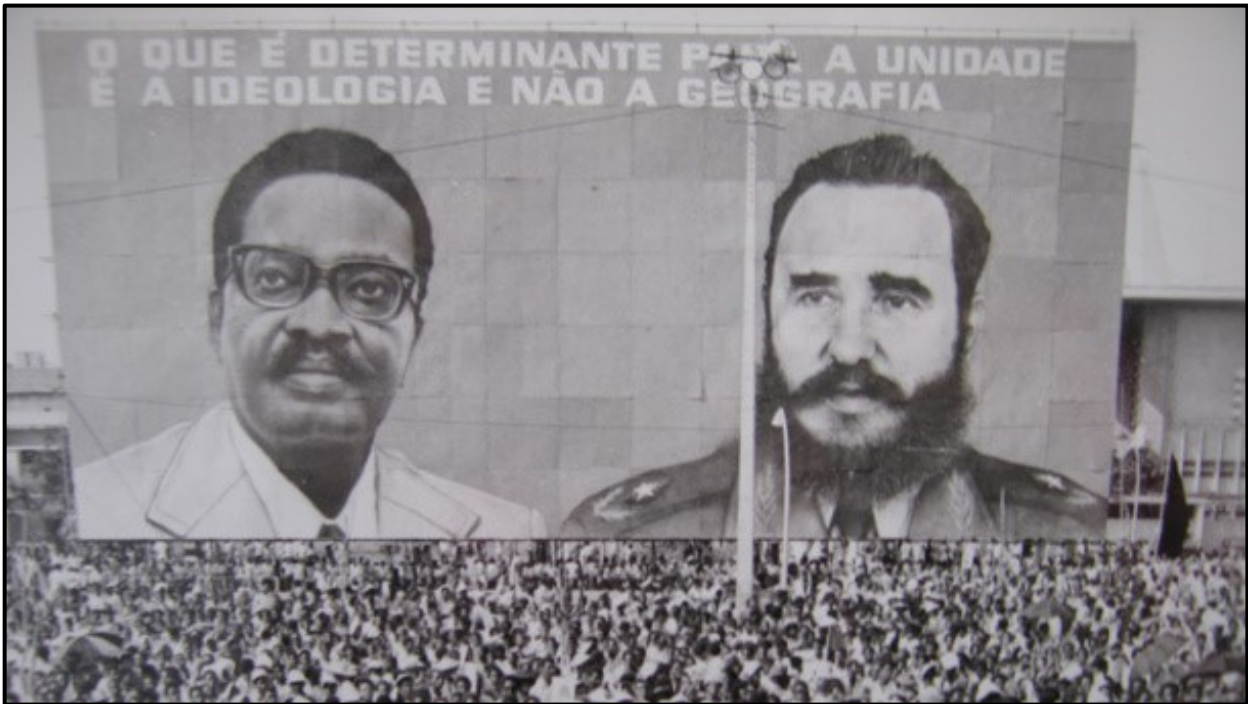
Vervolgens (later) het die Staatssekretaris, Henry Kissinger, die Senaat meegedeel dat 'die CIA nie betrokke is' by die werwing van huursoldate vir Angola nie. ... Deur middel van aangewese joernaliste wat die grootste nuusdiens verteenwoordig, kon die Agentskap (CIA) internasionale dekking van vals berigte vir Sowjet-adviseurs in Angola genereer. Een CIA-verhaal, wat deur UNITA aan die pers aangekondig is, was dat 20 Russe en 35 Kubane gevange geneem is. Nog 'n versinsel (leuen) het betrekking op vermeende verkragtings wat Kubaanse soldate in Angola gepleeg het; dit is uitgewerk om die vang, verhoor en teregstelling daarvan in te sluit ...

[Uit <http://williamblum.org/chapters/killing-hope/angola>. Toegang 7 Maart 2020 verkry.]

BRON 2D

Op hierdie plakkaat word president Agostinho Neto en Fidel Castro uitgebeeld na Angolese onafhanklikheidsvieringe.

[From <https://mrdivis.wordpress.com/2016/12/02/remembering-fidel-castros-impact-in-southern-africa/>.
Toegang op 20 Mei 2021 verkry.]

VRAAG 3: HOE HET DIE VERLOOP VAN SKOOL-INTERGRASIE OP DIE SENTRALE HOËRSKOOL IN LITTLE ROCK, ARKANSAS, ONTVOU?**BRON 3A**

Hierdie uittreksel het gefokus op Daisy Bates se stryd om 'n einde aan die segregasie van skole in Little Rock te maak.

Faubus se beweerde rede om die troepe uit te roep, was dat hy inligting ontvang het dat karavane van motors gevul met wit heersugtiges ('supremacists') op pad was na Little Rock van regoor die staat. Hy het die Sentraal Hoërskool dus buite die limiet vir negers verklaar. Hy het die berugte woorde, 'bloed sal in die strate loop', gelewer as negerleerlinge sou probeer om die Sentraal Hoërskool te betree en met hierdie woorde het hy sy bydrae gelewer tot die massahisterie wat die stad, Little Rock, vir etlike maande sou aangryp.

Die inwoners van Little Rock het op 3 September bymekaar gekom om die ongelooflike skouspel van 'n leë skoolgebou, omring deur 250 gewapende nasionale troepe, te aanskou. Omstreeks agtuur en vyftien die oggend het Sentraal hoërskool-studente deur die ry van die Nasionale Wagte gegaan – almal behalwe die nege negerstudente.

Ek was deur die loop van die dag in kontak met hul ouers. Hulle was verward en hulle was bang. Terwyl die ouers hul vrees uitgespreek het, het hulle die woorde van goewerneur Faubus herhaal dat 'bloed in die strate van Little Rock sou loop' as hulle tienerkinders Sentraal wou besoek – die skool waaraan hulle deur die Skoolraad toegewys is.

[Uit <http://-spartacus-educational.com/USAlittlerock.htm?menu=USAevents3>. Toegang op 31 Mei 2021 verkry.]

BRON 3B

Die volgende is 'n onderhoud met Elizabeth Eckford, een van die nege Afro-Amerikaanse studente wat in 1957 by Sentraal Hoërskool ingeskryf is.

Die aand voordat die goewerneur op televisie gaan en aankondig dat hy die Arkansas Nasionale Wag uitgeroep het, het ek gedink dat hy dit gedoen het om die beskerming van alle studente te verseker. Ons het nie 'n telefoon gehad nie. Ek was dus onvermydelik nie gekontak om my te laat weet dat Daisy Bates van die NAACP gereël het dat sommige predikante die (nege swart) studente in 'n groep sou vergesel. En so het ek alleen daar aangekom.

Op die hoek het ek probeer om deur die lang ry wagte rondom die skool te gaan om die terrein agter hulle te betree. Een van die wagte het oorkant die straat gewys. Ek het dus in dieselfde rigting gewys en gevra of hy bedoel dat ek die straat oorsteek en afloop. Hy knik, 'ja'. Ek het dus oor die straat geloop, bewus van die skare wat daar gestaan het, maar hulle het van my af wegbeweeg.

Vir 'n oomblik kon ek net die geskuiwel van die voete hoor. Toe skree iemand: 'Hier kom sy, maak gereed!' Ek beweeg weg van die skare op die sypaadjie en straat toe. As die gepeupel op my afkom, kan ek weer oorsteek sodat die wagte my kan beskerm. Die skare het nader gekom en my toe gevolg en my name genoem. Ek was nog steeds nie bang nie, net 'n bietjie senuweeagtig. Ek het heeldyd gedink dat die wagte my sou beskerm.'

Toe ek voor die skool kom, gaan ek weer na 'n wag. Maar hierdie keer het hy net reguit gekyk en nie beweeg om my by hom te laat verbygaan nie. Toe ek verby hom probeer druk, lig hy sy bajonet en toe skuif die wagte in en hulle lig hul bajonette op. Ek draai om en die skare kom na my toe. Iemand het begin skree: 'Hang haar! Hang haar!' ('Lynch her! Lynch her!') Ek probeer 'n vriendelike gesig êrens in die oproerige skare-toneel sien wat kan help. Ek kyk in die gesig van 'n ou vrou en dit lyk soos 'n vriendelike gesig, maar toe ek weer na haar kyk, spoeg sy op my.

[Uit <http://spartacus-educational.com/USAlittlerock.htm?menu=USAevents3>. Toegang op 31 Mei 2021 verkry.]

BRON 3C

Hierdie foto wys hoe 'n jong wit vrou, Hazel Bryan, op Elizabeth Eckford skree terwyl sy die tuin van die Sentraal Hoërskool probeer binnegaan.

[Uit www.gettyimages.com/photos/elizabeth-eckford. Toegang op 3 Junie 2021 verkry.]

BRON 3D

Die volgende uittreksel fokus op die reaksie van medestudente op skool-integrasie.

Drie jong meisies, skaars in hul tienerjare, het direk agter Elizabeth ingeval. Hulle was duidelik saam, en duidelik studente, twee van hulle, soos Elizabeth, boeke gedra het. Hulle wou naby Elizabeth kom, naby genoeg om haar te laat weet dat hulle haar nie in hul skool wou hê nie. Dit was maklik, almal, die televisieverslaggewers, die grootmense in die leë perseel oorkant die straat, die ander kinders het hulle óf aanhits (aangemoedig), óf soos die soldate en polisielede hulle niks daaraan gesteur nie. Niemand het vir hulle gesê om niks te doen nie. 'Twee, vier, ses, agt! Ons wil nie integreer nie!' Sing hulle.

Die meisie aan Elizabeth se regterkant, Hazel Bryan, lyk lewendig (woedend), haar gesig vergiftig van haat. Soos Benjamin Fine van die New York Times haar later beskryf, 'skreeu sy, net histeries, net soos een van hierdie histeriese aanbiedings van Elvis Presley, waar hierdie kinders flou val met histerie'. Haar oë vernou, haar voorkop vurig, haar tande knyp (vasgedraai) asof dit wil byt. Hazel skree toe nog: 'Gaan huis toe, neger! Gaan terug na Afrika!' 'n Fotograaf het hierdie woorde vasgelê toe Hazel Bryan vir Elizabeth Eckford geskree het en die foto op die voorblad van 'n plaaslike publikasie genaamd die *Gazette* gepubliseer.

[Uit *Elizabeth and Hazel – Two of Little Rock* deur D Margolick]

ERKENNINGS

Visuele bronne en ander historiese bewyse is uit die volgende geneem:

<http://www.historytoday.com/david-williamson/berli-flash-point-cold-war-1948-1989>

<http://www.coldwar.org/article/40s/berlin-blockade.asp>

<http://history.state.gov/milestones/1945-1952/berlin.airlift>

<https://fineartamerica.com/featured/cold-war-berlin-d-r-fitzpatrick.html>

<http://spartacus-educational.com/USAlittlerock.htm?menu=USAevents3>.

Elizabeth and Hazel – Two Women of little Rock by D Margolick.

www.gettyimages.com/photos/elizabeth-eckford

Journal of Cold War Studies. Sommer 2013, Vol. 15 Uitgawe 3, bl4–33. 30p

Mazrui, A. 1993. *General History of Africa, Vol. VIII: Africa Since 1935* (Heinemann, University of California)

Waters, M.A. 2013. *Cuba & Angola – Fighting for Africa's Freedom and Our Own* (Pathfinder Press, Johannesburg)

<https://spartacus-educational.com/USAhamptonF.htm>